Mikko Satama

Ilmestyskirja avautuu

Ilmestyskirja avautuu

Ilmestyskirja avautuu

Mikko Satama

Copyright © 2016 Mikko Satama
Julkaistu sivustolla www.vapaasatama.net

2. painos
Copyright © 2020, 2022 Mikko Satama
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-80-6504-3
LK 22.22

Kansi: Mikko Satama
Kannen kuvat: Jorma Satama

Sisällysluettelo

Johdanto 7
Luku 1 – Jeesuksen Kristuksen ilmestys 15
Luvut 2–3 – Jeesuksen kirjeet kristityille 35
Kirje Efesoksen seurakunnalle 38
Kirje Smyrnan seurakunnalle 56
Kirje Pergamonin seurakunnalle 72
Kirje Tyatiran seurakunnalle 96
Kirje Sardeksen seurakunnalle 120
Kirje Filadelfian seurakunnalle 132
Kirje Laodikean seurakunnalle 150
Luvut 4–5 – Taivaallisia näkyjä 171
Luvut 6–7 – Jumalan tuomiot alkavat toteutua 199
Luvut 8–11 – Viimeinen varoitus maailmalle 225
Luvut 12–13 – Saatanan valta maailmassa 269
Luvut 14–15 – Jumalan voiton julistus 329
Luku 16 – Viimeiset vitsaukset 357
Luvut 17–18 – Portto ja sen tuomio 375
Luku 19 – Jeesuksen paluu ja voitto 413
Luku 20 – Tuhatvuotinen valtakunta ja viimeinen tuomio 427
Luvut 21–22 – Pelastuksen mahtavuus 465
Liite: Dispensationalismi ja Jumalan liitot 513

Merkinnät

KR33 tai KR38	Vuoden 1933/38 raamatunkäännös (ns. vanha käännös)
KR92	Vuoden 1992 raamatunkäännös (ns. uusi käännös)
JKR	Uuras Saarnivaaran käännös ”Jumalan Kansan Raamattu” (1993)
RK	Raamattu kansalle -käännös (2012)
MS	Oma käännökseni kyseisestä kohdasta
Kursivointi	1. Korostus 2. Vieraskieliset sanat
Lihavointi	1. Voimakas korostus 2. Ilmestyskirjan teksti

Olen translitteroinut heprean- ja kreikankieliset sanat latinalaisille aakkosille helpomman luettavuuden ja painettavuuden takia.

Olen käyttänyt Raamatun käännöksenä pääsääntöisesti vuoden 1992 käännöstä. Muita käännöksiä olen käyttänyt silloin, kun olen katsonut niiden ilmaisevan alkuperäisen tekstin sisällön oikeammin.

Johdanto

Yleistä Ilmestyskirjasta

Ilmestyskirja on Raamatun viimeinen kirja ja samalla ehkä arvoituksellisin. Lukija, joka on perehtynyt Vanhaan testamenttiin, huomaa siinä samankaltaisuuksia erityisesti Hesekielin kirjaan mutta myös Sakarjan ja Danielin kirjoihin. Itse asiassa Ilmestyskirja on kaikista Uuden testamentin kirjoista eniten Vanhan testamentin kaltainen. Se sisältää enemmän viittauksia Vanhaan testamenttiin kuin mikään muu Uuden testamentin kirja sekä absoluuttisilla numeroilla mitattuna että suhteessa kirjan pituuteen. Tähän on myös syynsä, sillä kirja päättää monet sellaiset tapahtumakulut, jotka ovat alkaneet aiemmin Raamatussa. Ilmestyskirja ikään kuin sitoo langat yhteen ja antaa kuvan, miten kaikki päättyy.

Ilmestyskirjan erityinen merkitys Raamatun lukijalle onkin siinä, että ilman sen tuntemista, ei ole mahdollista muodostaa Raamatusta (ja siten kristinuskosta) ehyttä kokonaiskuvaa. Asioilla, jotka alkoivat 1. Mooseksen kirjassa, on päätepisteensä Ilmestyskirjassa. Ilmestyskirjan tunteminen johtaa näkemään Raamatun uskomattoman yhtenäisyyden ja jumalallisen inspiraation. Mikään toinen pyhä kirja maail-

massa ei muodosta yhtä yhtenäistä kokonaisuutta kuin Raamattu, jossa 1500 vuoden aikana Jumala on puhunut kymmenille valitsemilleen kirjoittajille tarkoin harkiten, jotta nämä kirjoittaisivat yhdessä yhteen koko Jumalan pelastussuunnitelman ja historian kulun. Jos et tunne Ilmestyskirjaa, tunnet monista asioista vain alkuosan. Tällöin kuvasi kristillisestä uskosta jää vajaaksi.

Ironista kyllä, aikamme populaarikulttuuri tuntuu suosivan Ilmestyskirjaa enemmän kuin monet kristityt. Siitä on otettu inspiraatiota rock-kappaleiden sanoituksiin, maalattu tauluja, lainattu symboleita, ja onpa Ilmestyskirja päätynyt jopa tunnetun Vietnamin sodasta kertovan elokuvan nimeen. Ilmestyskirjan tapahtumien ja kuvausten maailmoja syleilevä koko on vedonnut moniin täysin maallistuneisiinkin ihmisiin, joilla ei välttämättä ole mitään kiinnostusta Jeesusta kohtaan, joka on kuitenkin kirjan päähenkilö. Ilmestyskirja on lisäksi kiehtonut monia itseoppineita tutkiskelijoita, koska sen symbolit ja ennustukset haastavat älyllisesti.

Ilmestyskirjan tarkoitus ei ole kuitenkaan älyllinen vaan käytännöllinen. Se on tarkoitettu erityisesti vainotuille uskoville. Keskeistä on uskollisuus Jumalalle ja kestävyys kuolemaan asti. Ilmestyskirja myös kertoo, mitä täytyy tehdä silloin, kun vainot eivät vielä ole päällä, jotta ihminen valitsisi oikein silloin, kun vainot alkavat. Ilmestyskirja on kirjoitettu pitääkseen uskovien nimet elämän kirjassa. Seurakunnat, jotka tekevät kompromisseja, eivät kestä, kun paine alkaa ja vainot syttyvät. Mitä siis täytyy tehdä nyt, kun tilanne ei ole vielä päällä? Ilmestyskirja puhuttelee ja rohkaisee erityisesti vainojen ja ahdistuksen alaisia kristittyjä. Itsekin luin sitä paljon nuorempana ollessani uskovana ahtaalla ja kiusattuna. Sain kirjasta paljon lohdutusta.

Rooman valtakunnassa ne, jotka kieltäytyivät keisarin suojelushengen ja roomalaisten jumalien palvonnasta, joutuivat kokemaan marttyyrikuoleman. Erityisen petollista oli se, että epäjumalanpalvelus oli tehty ulkoisesti helpoksi kynnyksen madaltamiseksi. Se saattoi olla yksinkertaisimmillaan vain kolikon heittämistä uhriastiaan ja pientä kumarrusta epäjumalankuvalle. Mutta olennaistahan ei koskaan ole se ul-

koinen muoto, joka epäjumalanpalvelukseen liittyy, vaan periaate ja itse asia, jota ollaan tekemässä. Moni voi ajatella, että eihän se nyt ole iso juttu, jos vähän heittää kolikkoa astiaan ja pienen kumarruksen tekee patsaan edessä henkensä pelastamiseksi. Mutta tällöin ei ole ymmärretty, mitä siinä itse asiassa ollaan tekemässä: ihminen uhraa epäjumalalle ja kumartaa sitä. Tämä on suoraan kielletty 2. käskyssä:

> ”Älä kumarra niitä (epäjumalankuvia) äläkä palvele niitä. Sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka kostan isien pahat teot lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen” (2. Moos. 20:5)

Epäjumalanpalvelus edellytti kristityiltä Jeesuksen avointa kieltämistä. Jokainen tiesi Jumalan sanan perusteella tämän tarkoittavan varauksetta pelastuksen menettämistä. Jeesus sanoo suoraan:

> ”Joka minut ihmisten edessä kieltää, sen minäkin kiellän Isäni edessä taivaissa.” (Matt. 10:33).

Ja edelleen Jeesuksesta sanotaan:

> ”Jos kestämme lujina, saamme myös hallita hänen kanssaan. Jos kiellämme hänet, myös hän on kieltävä meidät.” (2. Tim. 2:12).

Suhtautuminen Ilmestyskirjaan

Ilmestyskirja saattaa hämmentää monia lukijoita ja siihen voi syntyä vääränlainen suhde. On niitä, jotka ahdistuvat sen äärellä, koska se sisältää rankkojen ja pahojenkin asioiden kuvausta. Tämän lisäksi osa ihmisistä pitää sitä liian vaikeana ja jättää sen siksi sivuun. Ja sitten on niitä, jotka hullaantuvat nimenomaisesti Ilmestyskirjan ennustuksiin. He käyttävät suuret määrät aikaa ja voimavaroja yksityiskohtien tutkimiseen ja näkevät niiden perusteella poliittisia salaliittoja joka

paikassa. Tällaiset ihmiset kirjoittavat mielellään kohukirjoja, joiden pääaiheena ovat Ilmestyskirjan ennustukset.

Uskon, että kaikki nämä ihmiset ovat väärillä jäljillä, ainakin osittain. Ne, jotka ahdistuvat Ilmestyskirjasta, eivät näe kuinka täynnä se on kuvauksia Jeesuksen voitosta kaikista pahuuden voimista ja lopullisesta kuninkuudesta ja hallintavallasta. Ilmestyskirjan keskeinen sanoma on tämä: Jeesus voittaa! Siksi sen tulisi olla ilon ja riemun aihe uskoville. Se on myös tavattoman lohduttava kirja vaikeuksissa. Se on täynnä toivoa.

Ilmestyskirjaa liian vaikeana pitävät eivät puolestaan ymmärrä kirjan varsinaista pointtia, joka on uskovien rohkaiseminen ja vahvistaminen niin, että he kestävät vainoissa ja ahdistusten alla. Ilmestyskirja on loppujen lopuksi hyvin yksinkertainen ja käytännöllinen kirja, joka on täynnä Jeesuksen läsnäoloa ja läheisyyttä. Se on uskoville kallis aarre, ja on äärimmäisen suuri menetys, jos sitä ei lueta säännöllisesti.

Kirjan pointin ovat kadottaneet kuitenkin myös ne, jotka hullaantuvat sen sisältämistä ennustuksista ja aikamääreistä ylettömästi, niin että näkevät kaikkialla salaliittoja ja poliittisia yhteyksiä, jotka toteuttavat kirjan ennustukset. Vaikka aikojen merkkien seuraaminen on tärkeää, ja Jeesushan nimenomaisesti kehotti siihen, liiallinen keskittyminen ennustusten yksityiskohtien ympärille johtaa siihen, että kirjan pääpointit unohtuvat. Tällöin uskovien energia ei menekään enää Jumalan sanan viemiseen kadotetulle maailmalle ja muuhun hengelliseen palveluun vaan vain jonkinlaiseen kohujournalismiin. Ilmestyskirja ei ole mikään ”7 päivää” -lehti, vaikka seitsemän onkin siinä tärkeä luku.

Ilmestyskirjan symbolit

Ilmestyskirja on pääosin kuvausta erilaisista ilmestyksistä, näyistä, joita Johannekselle näytetään tulevaisuudesta. Siksi se sisältää paljon symboleja, joiden kautta kirjan hengellinen sanoma kommunikoi-

daan. Mitään yhtä yleispätevää tulkinta-avainta Ilmestyskirjan symboleihin ei ole, vaan jokaista symbolia on lähestyttävä yksi kerrallaan.

Symboleja on neljänlaisia. Ensinnäkin Ilmestyskirja sisältää ilmiselviä symboleja kuten ”lohikäärme”, joka kuvaa Saatanaa. Toiseksi siinä on symboleja, jotka on selitetty itse tekstissä kuten ”toinen kuolema”, jonka sanotaan suoraan tarkoittavan helvettiä. Kolmanneksi esiintyy symboleja, joiden merkitys avautuu muun Raamatun, erityisesti Vanhan testamentin perusteella. Tällainen on esimerkiksi ”taivaasta maahan pudonnut tähti”.

Neljäntenä Ilmestyskirjassa on niin sanottuja itsenäisiä symboleita, joita ei esiinny muualla Raamatussa eikä niitä myöskään selitetä tekstissä. Tällainen on esimerkiksi ”valkoinen kivi”, johon on kirjoitettu nimi, jota ei tiedä kukaan muu kuin sen saaja. Tällaisille symboleille voidaan löytää merkitys joissain tapauksissa, mutta uskon useimpien niistä aukeavan vasta kun niihin liittyvät tapahtumat käynnistyvät maailmanhistoriassa. Siihen asti niiden selityspyrkimykset ovat enemmän tai vähemmän spekulaatiota.

Kokonaistulkinta ja lähestymistavat

Historian saatossa on esitetty joitakin kokonaisnäkemyksiä Ilmestyskirjasta. Varhaiset kristityt lukivat sitä ensisijaisesti siten kuin muitakin Raamatun profeetallisia kirjoja ja tekstejä. Niiden katsottiin puhuvan konkreettisista tapahtumista sekä lähitulevaisuudessa että aivan viimeisinä aikoina. Tämä *historiallis-profeetallinen* lähestymistapa tarkoittaa Ilmestyskirjan kohdalla sitä, että kirja puhuu ennustaen Jeesuksen ensimmäisen tulemuksen ja maailmanhistorian päättymisen välisistä tapahtumista painottuen kuitenkin aivan viimeisiin aikoihin. Samalla se sisältää kuitenkin myös yleisiä periaatteita hengellisestä elämästä.

Samoin kuin Jeesus puhui Öljymäellä (Matt. 24) samaan aikaan sekä temppelin hävityksestä 70 jKr. että aivan viimeisistä tapahtumista,

puhutaan myös Ilmestyskirjassa samaan aikaan sekä Rooman valtakunnan vainoista että Antikristuksen vainoista maailmanajan lopulla. Rooma ja sen jumalaton keisari ovat tärkeitä esikuvia Antikristukselle ja hänen valtakunnalleen, jotka ovat vielä tulossa.

Myöhemmin, kun kreikkalaisen filosofian, erityisesti uusplatonismin vaikutus voimistui kristillisissä seurakunnissa 300-luvulle tultaessa, Ilmestyskirjan ajateltiin olevan pelkästään metaforinen, niin ettei se puhu todellisesta historiasta mitään, ei menneestä eikä tulevasta, vaan kaikki on vain vertauskuvallista elämänviisautta. Ymmärrettävästikään tällainen *idealistinen* näkemys ei ole oikea lähestymistapa, koska se ei noudata kirjan itsensä sisältämää lähtökohtaa:

> ”Jeesuksen Kristuksen ilmestys, jonka Jumala antoi hänelle näyttääkseen palvelijoilleen, mitä pian *on tapahtuva*.” (Ilm. 1:1)
>
> ”Autuas se, joka lukee, ja autuaat ne, jotka kuulevat tämän *profetian* sanat” (Ilm. 1:3).

Ilmestyskirja kuvaa konkreettisia tapahtumia tulevassa maailmanhistoriassa. Myös muualla Raamatussa, esitettäessä teologisia tulkintoja historiallisista tapahtumista, edellytetään näiden konkreettisuutta ja historiallista paikkansapitävyyttä. Konkreettinen, todellinen historiallinen tapahtuma voi toimia esikuvana hengelliselle periaatteelle tai vertauskuvalle, mutta vertauskuva ei voi toimia esikuvana vertauskuvalle, koska se on jo vertauskuvallinen itsessään.

Uskonpuhdistuksen aikana, kun paavin valtaa vastaan käytiin voimakkaasti, hänen osoitettiin olevan antikristus, Perkeleen asian ajaja. Katolinen vastauskonpuhdistus halusi päästä tästä eroon ja sen vaikutuksesta kehitettiin kaksi uutta lähestymistapaa Ilmestyskirjaan: preteristinen ja futuristinen.

Preterismin mukaan Ilmestyskirja kuvaa vain kirjoitusajankohdan tapahtumia Rooman valtakunnassa. Rooman valtakunta olisi Babylon, ja keisari puolestaan Antikristus, jolloin oletettavasti paavi ei

voisi olla sitä. Monet nykyajan liberaaliteologit ovat omaksuneet tämän lähtökohdan, koska se auttaa heitä selittelemään pois kirjan profeetallisuuden pitäen sitä vain sen ajan salakielisenä kuvauksena vallitsevissa poliittisissa oloissa. (Tämä näkyy muun muassa vuoden 1992 raamatunkäännöksen alaviitteessä Ilm. 17:5.) Preterismi kuitenkin kaatuu siihen raakaan tosiasiaan, että Jeesuksen toinen tulemus on vielä tapahtumatta. Jos preterismi olisi totta, Jeesuksen olisi täytynyt tulla näkyvällä tavalla takaisin, kun Rooma kukistui vuonna 476, tai aivan viimeistään Konstantinopolin kaatuessa vuonna 1453.

Futurismin mukaan taas Ilmestyskirja kuvaa pelkästään aivan viimeisiä tapahtumia, Pedon hallinta-aikaa juuri ennen Jeesuksen toista tulemusta. Tämän tulkinnan kehittäneiden vastauskonpuhdistajien mielestä paavi saataisiin näin ollen pelastettua antikristus-syytöksistä, koska viimeiset tapahtumat eivät vielä ole alkaneet. Futurismin tekee kuitenkin mahdottomaksi se, että Ilmestyskirjan monet tapahtumat sijoittuvat Pedon hallinta-aikaa edeltäviin tapahtumiin. Tällaisia ovat esimerkiksi juutalaisten diaspora toisen temppelin hävityksen (70 jKr.) ja varsinkin Simon Bar-Kokhban kapinan jälkeen (135 jKr.). Myös tämän vastakohta eli poliittisen Israelin synty ja juutalaisten maahanpaluu (v. 1948) ovat tapahtuneet ennen Pedon valtaannousua ja sen valtakunnan syntyä.

Lisäksi on vielä kehitetty *kirkkohistoriallinen* lähestymistapa Ilmestyskirjaan, jossa jokaisen kirjan tapahtuman ajatellaan kuvaavan tiettyä aikakautta ja ajanjaksoa kirkon historiassa. Tässä tulkinnassa on kuitenkin se ongelma, että Ilmestyskirja ei jaottele kuvauksia aikakausiin, ja se sisältää myös paljon tapahtumia, joilla ei ole mitään tekemistä kristillisen kirkon kanssa. Ongelmana tässä lähestymistavassa on myös se, että siinä otetaan huomioon vain länsimaiden kristillisyys, ei muun maailman.

Ilmestyskirjan rakenne

Ilmestyskirjassa esiintyy useita symbolisia lukuarvoja, joista keskeisin on luku seitsemän. Se kuvaa täydellisyyttä, harmoniaa ja loppuun saattamista. Luvun seitsemän keskeisyys näkyy myös itse kirjan rakenteessa. Alkujohdannon ja Uuden Jerusalemin kuvauksen välinen pääteksti jakaantuu seitsemään osaan, joista jokainen jakaantuu vielä seitsemään alaosaan:

Johdanto	1:1–8
1. Seitsemän kirjettä	1:9–3:22
2. Seitsemän sinettiä	4:1–8:5
3. Seitsemän torvea	8:6–11:19
4. Seitsemän merkkiä	12:1–15:8
5. Seitsemän vihan maljaa	16:1–16:21
6. Seitsemän kuningasta	17:1–19:10
7. Seitsemän näkyä	19:11–21:8
Uusi Jerusalem ja loppuyhteenveto	21:9–22:21

Luku 1 – Jeesuksen Kristuksen ilmestys

Todistajan sana

Ilmestyskirja alkaa seuraavilla sanoilla:

”Jeesuksen Kristuksen ilmestys, jonka Jumala antoi hänelle näyttääkseen palvelijoilleen, mitä pian on tapahtuva. Jumala lähetti enkelinsä ja ilmoitti kaiken tämän palvelijalleen Johannekselle, joka nyt omalla todistuksellaan vahvistaa Jumalan sanan ja Jeesuksen Kristuksen todistuksen, kaiken minkä on nähnyt. Autuas se, joka tämän toisille lukee, autuaat ne, jotka kuulevat nämä ennussanat ja ottavat varteen sen, mitä tähän kirjaan on kirjoitettu, sillä hetki on lähellä.” (Ilm. 1:1–3)

Kirjan nimi on kreikaksi ”*Apokalypsis Iooannuu*”, Johanneksen ilmestys. Apokalypsis tarkoittaa kirjaimellisesti hunnun pois ottamista. Ideana on, että asiat, jotka ovat nyt peitossa, joita ei vielä tiedetä eikä nähdä, näytetään Johannekselle ja siten kerrotaan kaikille ihmisille. Kuitenkin jo heti ensimmäinen jae kertoo, että Ilmestyskirja ei ole ensisijaisesti Johanneksen vaan Jeesuksen Kristuksen ilmestys. Jeesus

on kirjan ehdoton päähenkilö. Hän ilmestyy Johannekselle näyttääkseen enkeliensä avustuksella, mitä tuleman pitää.

Ilmestyskirjan kirjoittaja on Jeesuksen opetuslapsi, apostoli Johannes, joka on joutunut vanhana miehenä Patmoksen vankilasaarelle Rooman keisari Domitianuksen vainoissa 90-luvulla jKr. Näin ollen kyseessä on Raamatun viimeisin kirja niin kirjoitusajankohdan puolesta kuin myös siinä kuvattujen tapahtumien osalta, jotka koskettavat voittopuolisesti maailmanhistorian viimeisiä aikoja.[1]

Ilmestyskirjassa on erityisesti kolme piirrettä, jotka tekevät siitä poikkeuksellisen tärkeän kirjan Raamatussa. Ensinnäkin se on hyvin Jeesus-keskeinen kirja, joka ei ainoastaan kuvaa Jeesuksen sovitustyötä vaan myös hänen kunniaansa ja voimaansa. Toiseksi siinä on keskeistä Jumalan voiton julistus kaikista pimeyden voimista. Tätä piirrettä Saatana aivan erityisesti vihaa ja pyrkii siksi pitämään ihmiset erossa Ilmestyskirjasta. Kolmas merkittävä piirre Ilmestyskirjassa on, että se sitoo aiemmin Raamatussa avatut polut ja langat yhteen ja antaa lopullisen merkityksen kaikelle aiemmin tapahtuneelle ja sanotulle. Näistä syistä Ilmestyskirja on yksi Raamatun tärkeimmistä kirjoista, ja tämä myös ilmaistaan siellä:

> ”Autuas se, joka lukee, ja autuaat ne, jotka kuulevat tämän profetian sanat **ja** ottavat vaarin siitä, mitä siihen on kirjoitettu.” (Ilm. 1:3, KR38)

Yhdestäkään toisesta Raamatun kirjasta ei sanota tällaista. Kyseessä on siis poikkeuksellisen tärkeä kirja. Se, joka lukee Ilmestyskirjaa, on autuas (tai kuulee luettavan, jos ei ole lukutaitoa). Mutta tämä ei riitä itsessään, sillä autuaaksi ei sanota sitä, joka vain lukee Ilmestyskirjaa, vaan sitä joka tämän lisäksi myös noudattaa kirjan sanoja ja ojentaa elämänsä sen mukaan. Ilmestyskirjan lopussa on puolestaan vakava

[1] Johdanto-opillisista kysymyksistä tarkemmin kiinnostuneiden kannattaa perehtyä kirjoihin ”Carson, D.A. & Moo, D.J.: ’*An Introduction to the New Testament*’” ja ”Guthrie, Donald: ’*New Testament Introduction*’”.

Ilmestyskirja on Raamatun viimeinen kirja ja ehkä arvoituksellisin. Sen ennustusten maailmoja syleilevä koko on vedonnut lukuisiin ihmisiin viimeisen 2000 vuoden aikana. Ilmestyskirjaa on pidetty vaikeana ymmärtää, mutta tosiasiassa se on hyvin yksinkertainen ja käytännöllinen kirja, jossa Jeesus on kaikessa keskuksessa. Se on suureksi lohdutukseksi erityisesti vainotuille kristityille.

Mikko Sataman selitysteos Ilmestyskirjaan avaa sen sanoman erityisesti käytännön elämän sovellusten näkökulmasta ja osoittaa, miten Ilmestyskirja sitoo Raamatun sanoman yhteen ja kertoo, miten maailmamme tulee päättymään.

Kirjoittaja on pastori, teologian maisteri ja diplomi-insinööri, joka on toiminut vuosien ajan Raamatun opettajana ja tutkijana. Hän pitää yllä kristillistä nettisivustoa *www.vapaasatama.net*.

ISBN 978-952-80-6504-3

9 789528 065043